

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 1.4.2025 r.
COM(2025) 144 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**w sprawie ewaluacji śródkresowej programu „Europejski Korpus Solidarności” na
lata 2021–2027 i ewaluacji końcowej programu „Europejski Korpus Solidarności” na
lata 2018–2020**

{SWD(2025) 75 final}

Spis treści

1.	WPROWADZENIE I PODSUMOWANIE NAJWAŻNIEJSZYCH USTALEŃ	2
2.	CEL SPRAWOZDANIA Z EWALUACJI	3
3.	REALIZACJA.....	3
	Program „Europejski Korpus Solidarności” na lata 2018–2020.....	3
	Program „Europejski Korpus Solidarności” na lata 2021–2027	4
4.	NAJWAŻNIEJSZE USTALENIA Z EWALUACJI.....	5
4.1	Adekwatność, spójność, skuteczność i efektywność – na ile Europejski Korpus Solidarności okazał się udanym przedsięwzięciem?.....	5
4.2	Unijna wartość dodana – w jaki sposób Europejski Korpus Solidarności przyczynił się dotychczas do zmian i kto na nich skorzystał?	10
5.	ZALECENIA.....	13
6.	DALSZE KROKI.....	15

1. WPROWADZENIE I PODSUMOWANIE NAJWAŻNIEJSZYCH USTALEŃ

Europejski Korpus Solidarności to unijny program, który umożliwia osobom młodym przyczynianie się do tworzenia bardziej integracyjnego społeczeństwa, wspierania osób słabszych i reagowania na wyzwania społeczne.

Europejski Korpus Solidarności, zainaugurowany w grudniu 2016 r., funkcjonuje jako samodzielny program finansowany przez UE od października 2018 r.¹ Od 2022 r. z programu finansowane są również projekty wolontariackie wspierające operacje pomocy humanitarnej na całym świecie.

Z przeprowadzonych ewaluacji wynika, że Europejski Korpus Solidarności zaspokaja kluczowe potrzeby europejskiego społeczeństwa, zwłaszcza pod względem wspierania uczestnictwa w życiu demokratycznym oraz promowania włączenia i różnorodności. Program pogłębia poczucie wspólnoty dzięki ożywieniu inicjatyw prowadzonych na szczeblu lokalnym oraz propagowaniu szerszej perspektywy o ogólnoświatowym wymiarze. Uczestnictwo przyczynia się do poprawy umiejętności osobistych i zawodowych oraz umiejętności uczenia się, a także zwiększenia świadomości społecznej i obywatelskiej. Program skupia osoby młode stawiające czoła wielu różnorodnym wyzwaniom i tworzy ogólnoeuropejskie sieci umożliwiające nawiązanie długoterminowych partnerstw i relacji. Poszczególni uczestnicy wysoko oceniają swój poziom zadowolenia z programu, a organizacje uczestniczące zyskują możliwość wzbogacenia swoich umiejętności zawodowych i poprawy skuteczności prowadzonych działań.

Główne ustalenia dokonane w wyniku ewaluacji można podsumować w następujący sposób:

- Europejski Korpus Solidarności zapewnia skuteczną odpowiedź na zmieniające się potrzeby społeczeństwa europejskiego, ponieważ promuje spójność społeczną, rozwój osobisty i włączenie społeczne;
- program przynosi korzyści osobom fizycznym, organizacjom i społecznościom. Uczestnicy rozwijają się zarówno pod względem osobistym, jak i zawodowym, co prowadzi do zwiększenia zaangażowania obywatelskiego. Organizacje zyskują korzyści w postaci usprawnionego zarządzania projektami i udoskonalenia praktyk sprzyjających włączeniu, natomiast społeczności zyskują większą spójność społeczną i lepsze zrozumienie międzykulturowe;
- program jest dobrze dostosowany do priorytetów Komisji w zakresie uczestnictwa w procesie demokratycznym, włączenia, różnorodności i zrównoważenia środowiskowego;
- pomimo wyjątkowej efektywności program napotyka trudności w postaci ograniczeń finansowych związanych z inflacją i wspieraniem uczestników o mniejszych szansach, co uwypukla potrzebę lepszego dostosowania budżetu do przyjętego w programie poziomu ambicji.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1475 z dnia 2 października 2018 r. ustanawiające ramy prawne Europejskiego Korpusu Solidarności.

2. CEL SPRAWOZDANIA Z EWALUACJI

Zgodnie z art. 21 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/888 („rozporządzenie”) Komisja Europejska przeprowadziła ewaluację śródkresową obecnego programu „Europejski Korpus Solidarności” oraz ewaluację końcową programu „Europejski Korpus Solidarności” realizowanego w latach 2018–2020. Wspomnianą ewaluację poparto badaniem zewnętrznym, konsultacjami i ustaleniami ze sprawozdań przedłożonych przez państwa członkowskie i państwa trzecie stowarzyszone z programem (sprawozdania te zawierają opis realizacji programu i jego wpływu). Ewaluacje obejmowały ocenę skuteczności, efektywności, adekwatności, spójności i unijnej wartości dodanej programu.

Przeprowadzona ewaluacja potwierdziła dalszą adekwatność programu oferującego możliwości wolontariatu zgodnie z priorytetami politycznymi Komisji na lata 2019–2024, w tym dotyczącymi uczestnictwa w procesie demokratycznym, różnorodności, włączenia i zrównoważonego rozwoju. Wskazano w niej również pewne obszary wymagające poprawy, w tym w odniesieniu do: (i) lepszego identyfikowania osób o mniejszych szansach, aby ułatwić ich włączenie do programu; (ii) lepszego dostosowania finansowania programu do jego celów; (iii) udoskonalenia narzędzi informatycznych i narzędzi monitorowania oraz (iv) lepszego doprecyzowania komunikacji w sprawie celu komponentu pomocy humanitarnej. W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono główne ustalenia z ewaluacji oraz zaproponowane zalecenia. W towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji przedstawiono szczegółowe informacje na temat ustaleń, konsultacji i metodyki.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisja prześle ewaluację śródkresową i końcową Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

3. REALIZACJA

Program „Europejski Korpus Solidarności” na lata 2018–2020

Program „Europejski Korpus Solidarności” na lata 2018–2020 dysponował budżetem w wysokości 375,6 mln EUR przeznaczonym na wolontariat, projekty solidarnościowe, staże i miejsca pracy dla osób młodych. Do końca 2020 r. program stworzył możliwości dla ponad 35 000 osób młodych. W programie uwzględniono priorytety horyzontalne, w tym związane z włączeniem i zmianą klimatu, oraz objęto wsparciem projekty realizowane z udziałem osób młodych.

Wyniki Europejskiego Korpusu Solidarności w latach 2018–2020

OPIS	2018		2019		2020	
	Planowane	Zrealizowane	Planowane	Zrealizowane	Planowane	Zrealizowane
Łączna liczba uczestników	17 000	4 412	34 700	16 709	40 300	22 346
Projekty wolontariackie, uczestnicy	8 400	2 694	24 600	11 735	28 900	14 009
Projekty solidarnościowe, uczestnicy	5 400	1 057	6 200	4 447	7 300	7 196
Projekty w zakresie staży i miejsc pracy, uczestnicy	3 200	139	3 900	208	4 100	503

Zespoły wolontariuszy na obszarach o wysokim priorytecie, uczestnicy	–	522	–	319	–	638
Uczestnicy o mniejszych szansach (%)	25 %	35 %	25 %	42 %	25 %	42 %

Program „Europejski Korpus Solidarności” na lata 2021–2027

W okresie 2021–2027 związanym z obecnymi wieloletnimi ramami finansowymi (WRF) Europejski Korpus Solidarności w jeszcze większym stopniu koncentruje się na wolontariacie i proponuje wolontariat w zakresie pomocy humanitarnej w państwach trzecich. Realizacja programu, którego budżet opiewa na 1 009 mln EUR, w latach 2021–2022 opóźniła się ze względu na późne przyjęcie rozporządzenia w maju 2021 r. oraz skutki pandemii COVID-19. W rezultacie w 2023 r. skorygowano cele dotyczące wykonania określone w zestawieniu wyników programu² – z 270 000 do 185 000 uczestników. Program korzystał z osiągnięć poprzedniego programu w pierwszych latach jego istnienia, a także opiera się na inicjatywie „Wolontariusze pomocy UE”.

Pierwszy rok ostatnich WRF był rokiem pełnym wyzwań i złożonym. Oprócz późnego przyjęcia rozporządzenia w sprawie programu oraz programu prac w jego ramach, a także pandemii COVID-19, w 2022 r. wystąpiły nieoczekiwane i wyjątkowe wyzwania związane z rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie i skutkami rosnącej inflacji. W programie szybko przyjęto środki zwiększające elastyczność, aby – na zasadzie dobrowolności – umożliwić przestawienie części działań w ramach projektów w celu zapewnienia krótkoterminowego wsparcia Ukrainie i jej ludności. Uwzględniono również problem inflacji przez dostosowanie stawek jednostkowych.

Wyniki Europejskiego Korpusu Solidarności w latach 2021–2023

OPIS	2021		2022		2023	
	Planowane	Zrealizowane	Planowane	Zrealizowane	Planowane	Zrealizowane
Łączna liczba uczestników	25 000	18 112	27 223	25 147	25 606	20 403
Projekty solidarnościowe, uczestnicy	9 000	5 164	9 700	7 418	9 100	3 813
Projekty wolontariackie, uczestnicy	15 000	11 648	16 200	16 016	15 200	14 404
Zespoły wolontariuszy na obszarach o wysokim priorytecie, uczestnicy	1 000	1 300	1 000	1 384	1 000	1 837
Wolontariat w zakresie pomocy humanitarnej, uczestnicy	0	0	323	329	306	349
Uczestnicy o mniejszych szansach (%)	34 %	35 %	30 %	35 %	30 %	40 %
Organizacje, które otrzymały znak jakości wolontariatu w zakresie działań solidarnościowych	2 000	2 178	2 100	504	390	258
Organizacje, które otrzymały znak jakości wolontariatu w zakresie pomocy humanitarnej	–	100	100	40	40	30

² UE (2024), Wyniki Europejskiego Korpusu Solidarności, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/programme-performance-statements/european-solidarity-corps-performance_pl#mff-2014-2020--european-solidarity-corps.

4. NAJWAŻNIEJSZE USTALENIA Z EWALUACJI

Na podstawie **wytycznych Komisji dotyczących lepszego stanowienia prawa**³ w ewaluacji wykorzystano dowody przedstawione w badaniu zewnętrznym. Rozpatrywany okres obejmował lata 2018–2020 w przypadku poprzedniego programu oraz lata 2021–2023 w przypadku obecnego programu. **Ogólna ewaluacja Europejskiego Korpusu Solidarności była pozytywna** w odniesieniu do wszystkich rozpatrywanych kryteriów, a także wyrażono poparcie dla dalszego wdrażania programu.

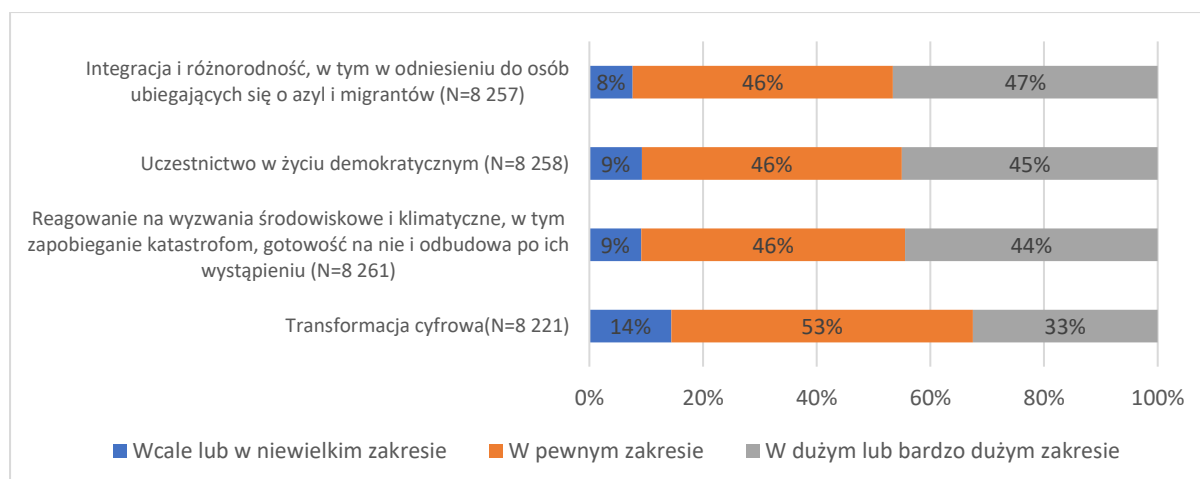
4.1 Adekwatność, spójność, skuteczność i efektywność – na ile Europejski Korpus Solidarności okazał się udanym przedsięwzięciem?

Adekwatność

Europejski Korpus Solidarności jest niezwykle adekwatny z punktu widzenia zmieniających się potrzeb europejskiego społeczeństwa. W ramach programu wspiera się rozmaite możliwości odbycia wolontariatu zgodne z priorytetami politycznymi Komisji na lata 2019–2024, w tym w zakresie uczestnictwa w procesie demokratycznym, włączenia, różnorodności i zrównoważenia środowiskowego.

Program stanowi również wyraz zdecydowanego zaangażowania na rzecz dostosowywania jego priorytetów do pilnych potrzeb społecznych, o czym świadczy szybkość reakcji na pandemię COVID-19 i inne kryzysy. Istnieją jednak aspekty wymagające poprawy, jeśli chodzi o zapewnienie zrównoważonego delegowania uczestników pod względem geograficznym i zwiększenie zaangażowania osób młodych o mniejszych szansach.

Adekwatność priorytetów horyzontalnych Europejskiego Korpusu Solidarności według uczestników

Źródło: ankieta przeprowadzona wśród poszczególnych uczestników. Pytanie nr 102 „Europejski Korpus Solidarności ma kilka priorytetów. W jakim stopniu Twoim zdaniem odpowiadają one potrzebom i oczekiwaniom społeczeństwa?”.

³ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_pl.

Adekwatność

Ustalenia ogólne

- Cele i priorytety Europejskiego Korpusu Solidarności są adekwatne do promowania spójności społecznej oraz wspierania rozwoju osobistego osób młodych.
- Program jest niezwykle istotny z punktu widzenia zaspokajania lokalnych potrzeb społecznych ze względu na różne formaty i tematy działań, co umożliwia realizację projektów dostosowanych do potrzeb.

Ustalenia dotyczące programu na lata 2021–2027

- Europejski Korpus Solidarności udowodnił, że jest w stanie dostosowywać się do nowych potrzeb społecznych, w tym związanych ze skutkami częstszych i poważniejszych zagrożeń związanych z klimatem oraz innych klęsk żywiołowych.
- Wysoki poziom zadowolenia poszczególnych uczestników stanowi wyraz adekwatności programu.
- Zaspokaja on kluczowe potrzeby europejskiego społeczeństwa, zwłaszcza pod względem wspierania uczestnictwa w życiu demokratycznym oraz promowania włączenia i różnorodności.
- Program mógłby lepiej zaspokajać potrzeby uczestników wywodzących się z różnych środowisk lub znajdujących się w szczególnych sytuacjach (na przykład osób żyjących z niepełnosprawnością) dzięki lepszej identyfikacji osób młodych o mniejszych szansach i zapewnieniu im ukierunkowanego wsparcia.

Spójność

Zarówno na szczeblu wewnętrznym, jak i zewnętrznym Europejski Korpus Solidarności okazał się niezwykle spójny (lub zgodny) ze strategicznymi priorytetami UE, w szczególności w odniesieniu do zaangażowania młodzieży i integracji innych inicjatyw politycznych UE.

Program uzupełnia programy UE takie jak Erasmus+, ale rzeczywiste synergie pomiędzy nimi są dość ograniczone, co wskazuje na potrzebę bardziej usystematyzowanych działań. Z ewentualną integracją Europejskiego Korpusu Solidarności z programem Erasmus+ mogłyby wiązać się zarówno nowe możliwości, jak i nowe wyzwania. Chociaż połączenie programów mogłoby skutkować usprawnieniem kwestii administracyjnych i zwiększeniem elastyczności zasobów, istnieją obawy, że mogłoby to odwrócić uwagę od wolontariatu i solidarności, którym Europejski Korpus Solidarności nadaje szczególne znaczenie, a tym samym osłabić podstawowe wartości tego programu i wywierany przez niego wpływ.

W wymiarze zewnętrznym Europejski Korpus Solidarności jest dobrze dostosowany do innych inicjatyw politycznych UE, zwłaszcza tych mających na celu zwiększenie uczestnictwa młodzieży i demokratycznego zaangażowania. Korzyści płynące z tego dostosowania można by zwiększyć jeszcze bardziej przez nawiązanie zorganizowanej współpracy od samego początku realizacji kolejnego programu. Ponadto, biorąc pod uwagę

korzyści zawodowe dla osób młodych znajdujących się w trudnej sytuacji, program można by lepiej powiązać z unijnymi inicjatywami na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

Spójność

Ustalenia dotyczące programu na lata 2018–2020

- Program uzupełniał politykę UE i służył jako pojedynczy punkt kontaktowy w odniesieniu do działań solidarnościowych.
- Ogólnie rzecz biorąc, program ten stanowił uzupełnienie innych programów UE, w szczególności programu Erasmus+.
- Komponent zawodowy nie wyróżniał się jako alternatywa wobec innych działań, a tym samym związane z nim możliwości uzupełnienia pozostałych elementów programu były ograniczone.
- Program wyróżniał się na tle innych programów, ponieważ umożliwiał prowadzenie działań na szczeblu krajowym oraz realizację projektów grupowych.

Ustalenia dotyczące programu na lata 2021–2027

- Nie zaobserwowano żadnych konkretnych niespójności wśród rodzajów działań zarządzanych bezpośrednio przez Komisję i pośrednio przez agencje narodowe.
- Usprawnienie działań wolontariackich w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności poprawiło spójność programu.
- Chociaż włączenie go do programu Erasmus+ może wydawać się opłacalne, może skutkować powstaniem barier utrudniających uczestnictwo i osłabić charakterystyczne ukierunkowanie programu, jego ukierunkowany zasięg i oddziaływanie.
- Program w dużym stopniu uzupełnia Plan działania na rzecz młodzieży w ramach działań zewnętrznych UE na lata 2022–2027 oraz szersze priorytety strategiczne Komisji na lata 2019–2024.
- Ogólnie rzecz biorąc, program uzupełnia inne programy UE, w szczególności Erasmus+ i „Horyzont Europa”, ale można by rozwijać dalsze synergie między nimi.

Skuteczność

Europejski Korpus Solidarności wzmacnia spójność społeczną i zrozumienie międzykulturowe oraz stanowi odpowiedź na lokalne wyzwania, zwłaszcza na obszarach, na których liczba miejscowych wolontariuszy jest coraz mniejsza. Program skutecznie wspiera zaangażowanie społeczności, rozwój przywództwa i tworzenie sieci organizacyjnych opartych na współpracy. Zaangażowanie międzynarodowych wolontariuszy ma zasadnicze znaczenie na obszarach oddalonych lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, ale podczas realizacji programu napotkano pewne wyzwania natury organizacyjnej związane z dostosowaniem się do szczególnych potrzeb na tych obszarach. Najważniejsze skutki dla społeczności:

- sprostanie lokalnym wyzwaniom przez wyeliminowanie luk w wolontariacie i poprawę jakości życia, zwłaszcza na obszarach wiejskich i znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej; zaangażowanie międzynarodowych wolontariuszy ma kluczowe znaczenie w tych regionach, ponieważ wspiera ducha wspólnoty i zaspokaja szczególne potrzeby lokalne;
- poprawa rozwoju społeczności przez wzmocnienie spójności społecznej i zrozumienia międzykulturowego w społecznościach; niemniej jednak podczas realizacji programu napotkano pewne wyzwania w regionach oddalonych.

W ramach programu konsekwentnie realizowane są jego cele dotyczące udziału osób o mniejszych szansach⁴ (34 % w 2021 r. i 30 % co roku od 2022 r.). Obecnie stosowany sposób ich identyfikacji utrudnia jednak ocenę wyników programu pod tym względem.

W porównaniu z inicjatywą „Wolontariusze pomocy UE” zainteresowanie komponentem pomocy humanitarnej znacznie wzrosło. Do maja 2023 r. otrzymano ponad 42 000 zgłoszeń, co świadczy o udanym uruchomieniu programu i jego dużej widoczności. Do końca 2023 r. wpłynęło łącznie prawie 104 000 zgłoszeń, co znacznie przekroczyło pierwotny cel, jakim było delegowanie 1 955 wolontariuszy w całym okresie programowania 2021–2027. Sugeruje to, że obecny budżet komponentu jest niewystarczający, aby zaspokoić tak duże zainteresowanie.

Skuteczność

Ustalenia ogólne

- Organizacje przyznają, że udało im się poprawić umiejętności w zakresie planowania i realizacji projektów oraz sprawozdawczości, a także odnotowały wpływ znaku jakości Europejskiego Korpusu Solidarności na pozyskiwanie funduszy na przyszłe przedsięwzięcia oraz realizację projektów.
- Program pogłębia poczucie wspólnoty dzięki ożywieniu inicjatyw prowadzonych na szczeblu lokalnym oraz propagowaniu szerszej perspektywy o ogólnoswiatowym wymiarze.
- Uczestnictwo przyczynia się do osiągnięcia wysokich wyników na poziomie indywidualnym, w tym do poprawy umiejętności osobistych i zawodowych oraz umiejętności uczenia się, a także zwiększenia świadomości społecznej i obywatelskiej.

Ustalenia dotyczące programu na lata 2018–2020

- Pomimo że Europejski Korpus Solidarności zdołał poradzić sobie z wyzwaniami regulacyjnymi oraz trudnościami wynikającymi z wybuchu pandemii, stopniowo zwiększając liczbę uczestników zaangażowanych w mobilność, nie udało się osiągnąć założonych celów w tym zakresie.

⁴ Zob. pełna definicja osób młodych o mniejszych szansach w art. 2 pkt 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/888 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiającego program „Europejski Korpus Solidarności”.

Ustalenia dotyczące programu na lata 2021–2027

- Program tworzy cykl korzyści za pośrednictwem grup docelowych, do których jest skierowany – osób fizycznych, organizacji i społeczności.
- Praca organizacji z wolontariuszami o mniejszych szansach jest utrudniona, co podkreśla potrzebę ciągłego budowania zdolności i wspierania programu.

Efektywność

Program odniósł korzyści dzięki poprawie opłacalności w porównaniu z poprzednim okresem. Istnieją jednak zauważalne różnice w zakresie opłacalności między poszczególnymi działaniami prowadzonymi w ramach programu, co sugeruje, że przyjęcie ukierunkowanych strategii finansowych może przynieść korzyści pod względem efektywności w niektórych obszarach.

Biorąc pod uwagę ambicje i cele programu, jego finansowanie okazało się bardzo ograniczone. Pomimo wyższego budżetu rocznego w porównaniu z latami 2018–2020 (22 %) inflacja wpłynęła na zdolność programu do realizacji założonych w nim celów. W związku z tym przydziały środków finansowych należy dostosować do rzeczywistych potrzeb osób młodych i ambicji, jaką jest promowanie solidarności. Duże zainteresowanie programem potęguje ten efekt. W porównaniu z okresem programowania 2018–2020 obecny program okazał się mniej więcej dwukrotnie bardziej opłacalny pod względem kosztów uczestników, a jego koszt wyniósł 4 054 EUR na uczestnika po uwzględnieniu inflacji.

Ponadto niektóre państwa nie wykorzystują całego planowanego dla nich budżetu, co wpływa na ogólne wyniki programu. Z kolei państwa, w których istnieje większe zainteresowanie, nie mogą wykorzystać więcej niż 100 % przydzielonego im budżetu.

Dokonano znacznych usprawnień w zakresie pomiarów i monitorowania. Nadal istnieją jednak pewne wyzwania, w szczególności związane z nowymi narzędziami informatycznymi, które nie do końca odpowiadają potrzebom użytkowników. Ponadto praktyczne stosowanie wskaźników wykonania wymaga udoskonalenia, aby w pełni uwzględnić wpływ programu. Zasadnicze znaczenie ma również monitorowanie równowagi geograficznej pod względem uczestnictwa i upowszechnienia korzyści między krajami uczestniczącymi.

Efektywność

Ustalenia dotyczące programu na lata 2018–2020

- Uwzględniając wskaźnik absorpcji wynoszący 79,4 %, wysokość finansowania uznano za odpowiednią. Niski poziom wykorzystania płatności nie świadczy o nadmiarze finansowania, lecz o nieelastycznym przydziale środków budżetowych i zakłóceniach wynikających z kryzysu związanego z COVID-19.
- Zdaniem większości zainteresowanych stron obciążenia administracyjne pozostawały na racjonalnym poziomie.
- Zarządzanie programem postrzegano jako umiarkowanie efektywne, przy czym zgłoszono pewne krytyczne uwagi dotyczące narzędzi informatycznych.

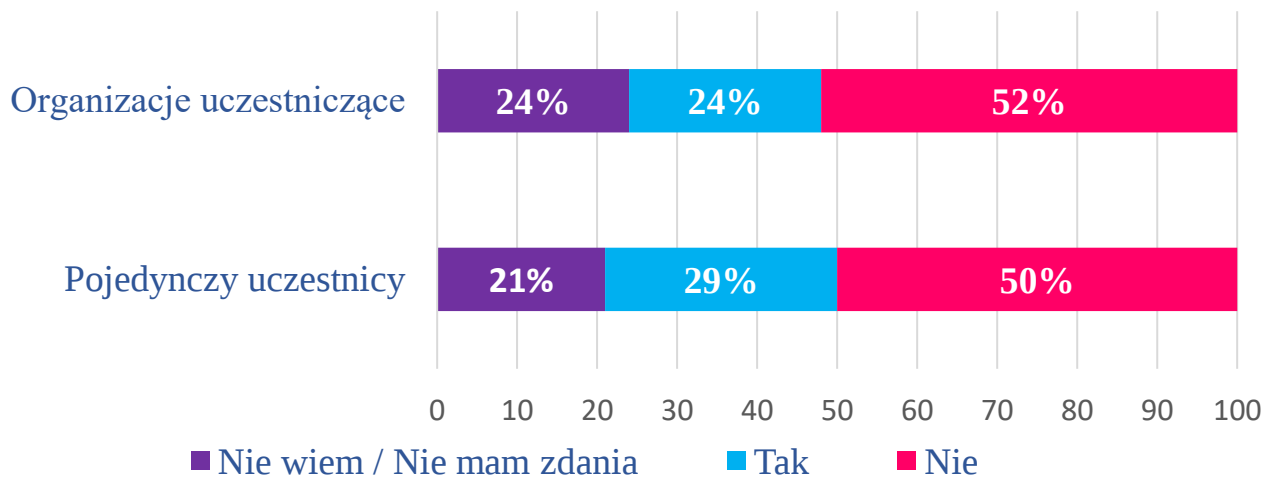
Ustalenia dotyczące programu na lata 2021–2027

- Chociaż wielu uczestników i wiele organizacji uznało, że są w stanie sprostać poziomowi obciążeń administracyjnych, istnieje możliwość dalszego uproszczenia procedur.
- Zarządzanie programem i jego realizacja ogólnie przebiegały w sposób wydajny. Elastyczne zarządzanie programem złagodziło skutki wstrząsów zewnętrznych, takich jak pandemia COVID-19 i rosyjska inwazja na Ukrainę.
- Ogólna wysokość finansowania w ramach programu była niewystarczająca w stosunku do potrzeb i celów programu, a problem ten pogłębiły czynniki takie jak presja inflacyjna.
- Pomimo ciągłego doskonalenia narzędzi informatycznych ich przyjazność dla użytkownika i funkcje wymagają dalszej uwagi.

4.2 Unijna wartość dodana – w jaki sposób Europejski Korpus Solidarności przyczynił się dotychczas do zmian i kto na nich skorzystał?

Dla ponad połowy organizacji i uczestników Europejski Korpus Solidarności stanowi jedyną dostępną okazję do zaangażowania się w wolontariat i działania solidarnościowe (zob. wykres poniżej).

Pytanie: Gdyby program „Europejski Korpus Solidarności” nie istniał, czy był(a)byś w stanie znaleźć inne programy o podobnych celach na szczeblu krajowym, europejskim lub międzynarodowym oraz wziąć w nich udział?

Źródło: konsultacje publiczne

Uczestniczące organizacje i osoby fizyczne koncentrują się coraz bardziej na działaniach wykraczających poza kwestie lokalne i mają większą świadomość tego, w jaki sposób podejmowane przez nie działania przyczyniają się do kształtowania sytuacji w Europie w szerszym ujęciu. Ponadto pozytywne nastawienie do UE wyraźnie wywiera wpływ na zaangażowane społeczności i grupy społeczne.

Wzmacnianie demokracji i aktywności obywatelskiej

Program odgrywa kluczową rolę w łagodzeniu antyunijnych i antydemokratycznych nastrojów dzięki silnej sieci międzynarodowej, która rozciąga się od organów krajowych po organizacje społeczne, sięgając poziomu społeczności i jednostek.

Powszechnie uznaje się związek między działalnością wolontariacką a szerszym zaangażowaniem społecznym, politycznym i obywatelskim. Program sprzyja uczestnictwu społecznemu w szerszym wymiarze, ponieważ osoby młode zaangażowane w działania solidarnościowe zazwyczaj zaczynają głęboko interesować się społeczeństwem i polityką.

Wzmocnienie pozycji młodzieży

Dzięki wkładowi programu w realizację takich celów jak wzmocnienie demokracji, aktywnego obywatelstwa, solidarności oraz rozwoju osobistego i zawodowego Europejski Korpus Solidarności przyczynia się do wzmocnienia pozycji młodzieży, zapewniając wiele korzyści wykraczających poza granice państwowe. Program wzmacnia tożsamość europejską i wspiera europejskie wartości, takie jak demokracja i prawa człowieka.

Program tworzy rozległe sieci ogółouropejskie, sprzyjając nawiązywaniu długoterminowych partnerstw, które ułatwiają wymianę wiedzy i podejmowanie wspólnych inicjatyw w całej Europie i poza jej granicami.

Ułatwianie przejścia od etapu kształcenia do etapu zatrudnienia

Wpływ Europejskiego Korpusu Solidarności jest większy od zakładanego, ponieważ program pomaga osobom młodym, które pomimo swoich osiągnięć edukacyjnych napotykały przeszkody utrudniające im znalezienie zatrudnienia. Program jest atrakcyjny dla osób rozpoczynających karierę zawodową, które pragną wyeliminować lukę między studiami i praktyką zawodową, ponieważ umożliwia podniesienie umiejętności i zdobycie cennego doświadczenia. Choć nie jest to jego bezpośrednim celem, Europejski Korpus Solidarności przeciwdziała rozdziewkowi między kształceniem młodzieży a zatrudnieniem.

Europejska wartość dodana

Ustalenia ogólne

- Europejski Korpus Solidarności rozwija poczucie tożsamości europejskiej i poparcie dla europejskich wartości wśród uczestników programu.

Ustalenia dotyczące programu na lata 2018–2020

- Program promował aktywne obywatelstwo i ułatwiał rozwój osobisty uczestników w wymiarze, którego najprawdopodobniej nie udało się osiągnąć za pomocą wysiłków krajowych.
- Przejście z wolontariatu europejskiego do Europejskiego Korpusu Solidarności zwiększyło unijną wartość dodaną dzięki utworzeniu pojedynczego punktu kontaktowego w odniesieniu do działań solidarnościowych.
- Dzięki rozszerzeniu zakresu, zwiększeniu elastyczności i wzmocnieniu celów w zakresie włączenia społecznego Europejski Korpus Solidarności został lepiej dostosowany do zaspokojenia potrzeb osób młodych w porównaniu z wolontariatem europejskim.
- Program umożliwił lepszą współpracę i tworzenie sieci kontaktów na szczeblu międzynarodowym, co trudno było osiągnąć za pomocą krajowych inicjatyw wolontariackich.

Ustalenia dotyczące programu na lata 2021–2027

- Europejski Korpus Solidarności to istotna inicjatywa wzmacniająca pozycję młodzieży i oferująca unikatowe połączenie możliwości zaangażowania.
- Program skupia osoby młode stawiające czoła wielu różnorodnym wyzwaniom.
- Organizacje uczestniczące zyskują możliwość wzbogacenia swoich umiejętności zawodowych i poprawy skuteczności prowadzonych działań.
- Normy jakości programu, w tym znak jakości Europejskiego Korpusu Solidarności, odróżniają go od innych programów, które mogą nie gwarantować jednakowego poziomu spójności lub zakresu zapewniania jakości.
- Program w unikalny sposób pozwala na tworzenie ogólnoeuropejskich sieci umożliwiających nawiązanie długoterminowych partnerstw i relacji.

5. ZALECENIA

Włączanie osób o mniejszych szansach

Obecna metoda monitorowania osób o mniejszych szansach opiera się na sprawozdawczości organizacji i agencji narodowych dotyczącej działań wolontariackich albo na sprawozdawczości własnej w ramach projektów solidarnościowych, co prowadzi do niespójności.

Zalecenia:

- doprecyzowanie, w jaki sposób należy interpretować definicję osób młodych o mniejszych szansach;
- upowszechnienie wytycznych dotyczących wdrażania strategii na rzecz włączenia społecznego i różnorodności w ramach programów Erasmus+ i „Europejski Korpus Solidarności”⁵;
- wdrożenie strategii ukierunkowanych na lepszą identyfikację osób o mniejszych szansach przed ich przystąpieniem do projektów;
- zwiększenie okazji do budowania zdolności w organizacjach, uwzględniając przykłady rzeczywistych sytuacji i ćwiczenia, aby lepiej identyfikować i integrować uczestników o mniejszych szansach;
- zaangażowanie urzędników ds. włączenia społecznego i różnorodności z agencji narodowych w organizację tych ćwiczeń, aby zapewnić ich zgodność z celami strategii na rzecz włączenia społecznego i różnorodności.

Wyliminowanie różnic pod względem geograficznego rozmieszczenia wyników i skutków

Należy udoskonalić monitorowanie zasięgu geograficznego programu, aby dokładnie ocenić, jak rozkładają się płynące z niego korzyści, oraz aby zrealizować cel programu dotyczący solidarności.

Zalecenia:

- dalsze doskonalenie mechanizmów monitorowania, aby umożliwić sprawdzenie, gdzie prowadzona jest działalność wolontariacka;
- w przypadku stwierdzenia braku równowagi geograficznej należy zachęcać do udziału organizacje z regionów niedostatecznie reprezentowanych.

Udoskonalenie systemu wydawania wiz obywatelom państw trzecich

Wolontariusze i organizacje zwracają uwagę na utrzymujące się problemy w zakresie funkcjonowania systemu wydawania wiz obywatelom państw trzecich.

⁵ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity-strategy>.

Zalecenia:

- zacieśnienie współpracy z odpowiednimi organami krajowymi w celu usprawnienia procesu wydawania wiz uczestnikom spoza UE;
- ścisła współpraca z państwami członkowskimi we wdrażaniu dyrektywy (UE) 2016/801⁶ w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu prowadzenia badań naukowych, odbycia studiów, szkoleń, udziału w wolontariacie, programach wymiany młodzieży szkolnej lub projektach edukacyjnych oraz podjęcia pracy w charakterze *au pair*, zgodnie z zaleceniem Rady (2022/C157/01)⁷ w sprawie mobilności młodych wolontariuszy w Unii Europejskiej.

Dostosowanie finansowania do celów

Finansowanie Europejskiego Korpusu Solidarności przypomina finansowanie programu pilotażowego i jego wysokość jest niewystarczająca, aby osiągnąć założone cele.

Zalecenia:

- bez uszczerbku dla negocjacji w sprawie kolejnych wieloletnich ram finansowych, rozważenie lepszego dostosowania budżetu całkowitego do celów programu na przyszłość;
- rozważenie zaplanowania zwiększania budżetu rocznego zamiast budżetu ryczałtowego, aby zwiększyć odporność programu na wstrząsy gospodarcze;
- dokonywanie corocznej ponownej oceny adekwatności kosztów jednostkowych, aby program mógł odpowiadać na potrzeby organizacji i uczestników bez uszczerbku dla jakości realizowanych projektów;
- zbadanie wraz z krajami uczestniczącymi możliwości zmiany kryteriów przydziału środków finansowych podczas opracowywania przyszłego programu;
- lepsze włączenie programu do innych inicjatyw politycznych; na przykład wolontariusze mogliby w większym stopniu korzystać z inicjatyw mających na celu wspieranie przekwalifikowania zawodowego i potrzeb młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się (młodzieży NEET) oraz innych osób młodych znajdujących się w trudnej sytuacji;
- maksymalizacja i dalszy rozwój synergii z innymi programami w celu jak najlepszego wykorzystania istniejącego finansowania i osiągnięcia wspólnych celów.

Wzmocnienie narzędzi informatycznych

Narzędzia informatyczne, z których użytkownicy nie mogą korzystać w przystępny sposób lub które nie są stale dostępne, utrudniają skuteczną realizację programu i wiążą się z różnymi rodzajami ryzyka, takimi jak ryzyko utraty danych i opóźnienia w sprawozdawczości.

⁶ Dz.U. L 132, 2016/801, 21.5.2016, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2016_132_R_0002.

⁷ Dz.U. C, 2022/C157/01, 11.4.2022, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0411\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0411(01)).

Zalecenia:

- przeprowadzenie kompleksowych testów w różnorodnej grupie użytkowników końcowych w celu zidentyfikowania problemów związanych z użytecznością i dostępnością oraz zapewnienie, aby narzędzia informatyczne odpowiadały potrzebom wszystkich zainteresowanych stron;
- dalsze uproszczenie narzędzi informatycznych i formularzy, z którymi mają do czynienia organizacje ubiegające się o finansowanie;
- zagwarantowanie wprowadzenia środków awaryjnych w celu utrzymania spójności i ciągłości danych w przypadku niedostępności narzędzi sprawozdawczych.

Dostosowanie komponentu pomocy humanitarnej

Cel komponentu pomocy humanitarnej należy doprecyzować i należy przekazywać więcej informacji na jego temat zainteresowanym stronom, aby lepiej sprostać ich oczekiwaniom. Ponadto określona w ramach komponentu górna granica wieku wynosząca 35 lat – w porównaniu z granicą 30 lat w przypadku innych działań wolontariackich i solidarnościowych w ramach programu – skutkuje mniejszą spójnością programu i jest myląca dla zainteresowanych stron.

Zalecenia:

- jasne informowanie organizacji uczestniczących, że celem komponentu jest umożliwienie indywidualnej mobilności i uczenia się wolontariuszom, od których nie należy oczekiwać umiejętności zawodowych ani doświadczenia zawodowego;
- rozważenie dostosowania limitu wiekowego dla komponentu pomocy humanitarnej do pozostałej części programu, ponieważ zainteresowanie ze strony osób w wieku 30–35 lat nie jest wysokie (jedynie 3 % wszystkich zarejestrowanych w ramach tego komponentu).

6. DALSZE KROKI

Wyniki ewaluacji potwierdzają zasadniczą rolę Europejskiego Korpusu Solidarności, który w niektórych krajach stanowi jedyną alternatywę umożliwiającą zaangażowanie się w wolontariat i działania solidarnościowe. Chociaż zidentyfikowano szereg obszarów wymagających poprawy, ogólna ewaluacja pięciu kryteriów (adekwatność, efektywność, skuteczność, spójność i unijna wartość dodana) jest pozytywna i stanowi podstawę dla dalszego wdrażania programu objętego WRF na lata 2021–2027 oraz podjęcia refleksji nad przyszłym programem objętym WRF na lata 2028–2034.